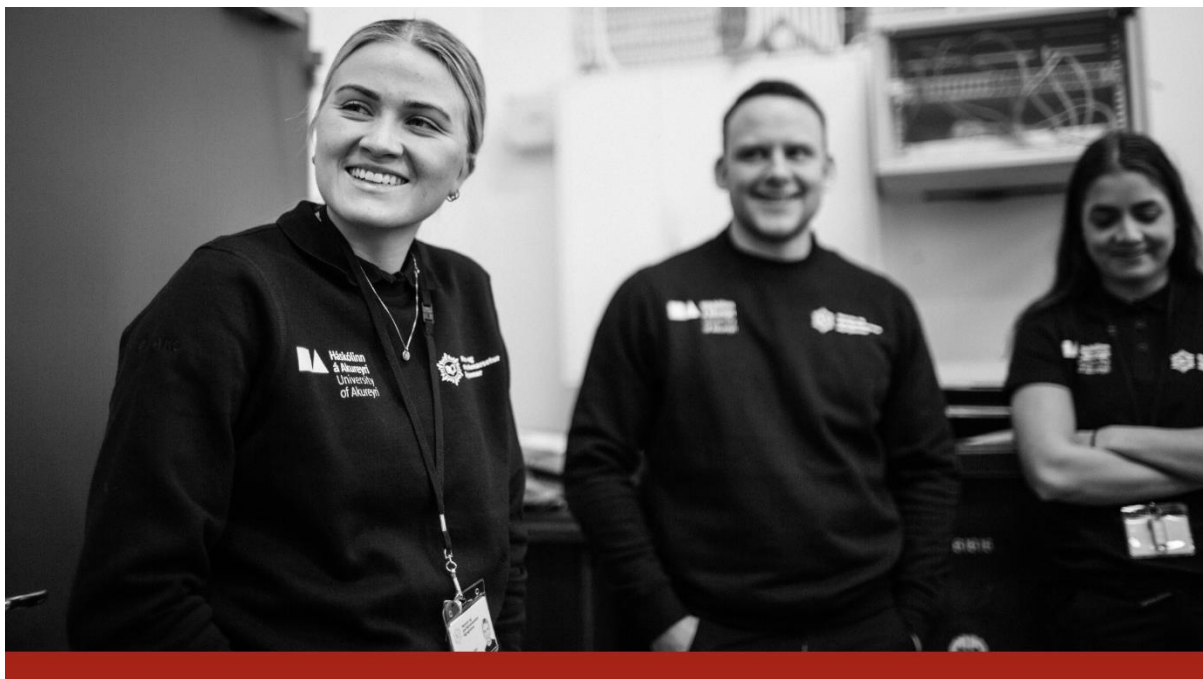




Háskólinn
á Akureyri
University
of Akureyri

Ráðstefnan *Löggæsla og samfélagið*
við Háskólann á Akureyri 6. október, 2021

Þema: Afbrotavarnir



ÁGRIPASKRÁ

Miðvikudagurinn 6. október, 2021

Setning (kl. 9:05-9:10 í N101)

– María Rún Bjarnadóttir, Embætti ríkislögreglustjóra og Háskólinn á Akureyri

Fyrri lykilerindið:

Psychology and crime prevention: How to reduce crime and influence people (kl. 9:10-9:50 í N101)

– Jason Roach, Huddersfield háskóli

Unless you have been inhabiting another planet for the past ten years, then you are likely to be aware of Thaler and Sunstein's 'nudge' approach to encouraging us humans into making more 'prosocial choices' (2008). Examples include 'nudging' to help people give up smoking and to encourage people to donate their organs when they die (the former presumably prolonging a promise to do the latter). In terms of a means by which crime might be reduced, then the uptake of nudge continues to lag behind its application in health and social policy initiatives. It is suggested here, that this is primarily because there has been little advancement in nudge thinking in a crime reduction direction, nor has it become more bespoke to policing in the same way that it has for numerous public health issues. Several ideas for how nudge thinking might be advanced, by making it more in tune with policing are presented (e.g., NUDGE-IT), along with the suggestion that by moving current thinking beyond 'nudge' towards a broader 'psychology of influence' approach, this will be more appealing to those charged with preventing crime.

Problem-Oriented Policing of Human Trafficking for Labour in Tiruvallur District of Tamil Nadu State: An Empirical Study (kl. 9:25-9:50 í M201)

– Vijo Vincent, afbrotافرæðingur og sjálfstæður fræðimaður

Trafficking human for the purpose of forced labour is an invisible crime that happens even to this day with impunity. Unlike those trafficked for commercial sexual exploitation, the revenue generated from labour exploitation is much higher as they can be exploited for several generations without letting them go. This study looks into data from eight years (2013-2020) to study the locations that the labourers have been trafficked to and the type of industries they were employed in Tiruvallur district of Tamil Nadu State. This study is exploratory in nature as there is a dearth of literature to be found where human trafficking for labour exploitation is studied with a geographic perspective using GIS technology. Based on the existing general literature on human trafficking and the geographical area of the study, research questions were framed. Crime locational data on the facilities where the labourers were employed was obtained from an NGO that was part of government team that rescued the labourers. The data was analysed using GIS software. The results are displayed as interactive maps that show hotspot locations within the study area (some of which are stagnant throughout the study period). Based on the results generated, problem-oriented policing approach is discussed, which is a viable option for police chiefs to effectively mitigate human trafficking for labour exploitation in the targeted areas.

How the history of police work should inform current debates on crime prevention (kl. 10:00-10:25 í N101)

– Mary Fraser, Glasgow háskóli

Including historical consciousness is essential to making good quality policy and practice decisions. This paper provides an example of how historically the police helped populations in crisis, building community trust and confidence, encouraging closer working in crime prevention. The weekly influential popular journal, *The Police Review and Parade Gossip*, showed this helping role during the last two years of World War One, when a serious food crisis developed. Journal articles were verified by searches of well-reviewed texts and archival sources. The crisis, due to Britain's reliance on grain imports, made starvation imminent for 80% of the population by blockading, creating alarm and threatening riots. Government took control, assisting farmers to plough pasture to increase self-sufficiency in grain and root crops. The police, around a third recruited from agriculture, were an important source of experienced help for farmers. Many Chief Constables examined their workforce skills to assess who could provide suitable substitutes for the many farm workers who had left the land. March 1917 saw around 500 policemen released to farmers across England and Scotland, many remained until at least June 1918. Most worked locally, were well accepted due to careful initial selection, building the trust of farming communities. By autumn 1917 arable land and crops had increased significantly; by harvest 1918 further large increases were recorded. This example gives historical consciousness to how the police helped local populations which encourages shared values; it continues today with police loaned according to their skills, for example as ambulance drivers in the pandemic.

Hvernig kemur íslenska lögreglan í veg fyrir afbrot? – hugleiðing (kl. 10:00-10:25 í M101)

– Birgir Jónasson, Lögreglan á Norðurlandi Vestra og Háskólinn á Akureyri

Afbrotavarnir eða forvarnir gegn afbrotum samanstanda af aðferðum og aðgerðum sem leitast við að draga úr hættu á afbrotum og hugsanlegum skaðlegum áhrifum þeirra á einstaklinga og samfélag. Hér á landi hefur skort heildstæða stefnumörkum stjórnvalda um afbrotavarnir, þ.á.m. innan löggæslunnar. Íslenska lögreglan beitir þó ýmsum aðferðum til þess að koma í veg fyrir afbrot án þess að það sé gert með skipulögðum eða markvissum hætti. Í fyrirlestrinum verður horft til helstu aðferða lögreglu við að koma í veg fyrir afbrot og starfa með fyrirbyggjandi hætti.

Monetizing victim suffering due to violence (kl. 10:00-10:25 í M102)

– Tinna Laufey Ásgeirsdóttir, Hjördís Harðardóttir og Brynja Jónbjarnardóttir, Háskóli Íslands

Efficiency calculations of violence prevention are likely to be severely biased if the hard-to-measure value of utility reductions due to victimization are not included. We measure the monetary compensation needed to offset the welfare loss associated with being subjected to violence, by applying the compensating-income-variation method to data from an Icelandic health-and-lifestyle survey carried out in 2017. We examine differences in the monetary compensation needed by (i) types of violence, (ii) duration since the exposure, and (iii) the relationship with the perpetrator. Our results show that the average compensation needed to

offset the welfare loss due to psychological violence is \$43,750 per year, \$22,202 per year for sexual violence and \$10,938 per year for physical violence. Further, we find that the monetary compensation needed is highest when the perpetrator is a spouse or an ex-spouse, and when the violence happened recently.

Stigma perceptions and expected life chances: A study of prisoners in Iceland (kl. 10:00-10:25 í M201)

– Walter Brent van der Hell og Jón Gunnar Bernburg, Háskóli Íslands

Labeling theory implies that official intervention by the justice system can limit life chances through stigmatization of the offender, which can cause subsequent criminal behaviour. While the detrimental effects of criminal labeling on life chances have been well researched, the studies rarely directly observe stigmatization. This explorative study is concerned with uncovering subjective stigma experiences among inmates, by examining the relationships between expected and perceived stigma, expectations about the future, perceived social support, and type of committed offence. By surveying one third of Iceland's current prison inmates (N = 49), we find evidence suggesting that stigma is indeed associated with the detrimental effects predicted by labeling theory. Higher levels of subjective stigma were related to increased negative expectations about one's future. Certain offender types, such as drug offenders, reported higher levels of subjective stigma than other offenders. Lastly, respondents that reported high levels of social support were less likely to experience high levels of subjective stigma, suggesting that support from others can mitigate the negative effects of stigmatization due to official justice intervention. The findings indicate that subjective stigma is likely to be the underlying mechanism of the detrimental effects of official labeling.

Giving the right service to different people: revisiting police legitimacy in the post Covid-19 world (kl. 10:25-10:50 í N101)

– Geoff Newiss, Sarah Charman, Paul Smith, Rob Inkpen, Portsmouth háskóli, Stephanie Bennett, Chichester háskóli, Aram Ghaemmaghami, Portsmouth háskóli og Camille Ilett, Breska lögreglustjóraráðgjafi

There can be little doubt that the Covid-19 pandemic has changed the nature, purpose and practice of policing in many parts of the world since the first lockdowns of early 2020. The extraordinary powers given to police to effectuate restrictions to civil liberties in order to protect public health, rather than address crime, have manifestly changed police encounters with the public. The requirement to limit interactions with citizens has resulted in periods of reduced police deployment to non-Covid-19 incidents, and the provision of some policing services and engagement with the public being offered online. Drawing on interviews, video diaries and focus groups conducted in one UK police force at different periods over the pandemic, this presentation offers a discursive reflection of the possible and plausible effects of these changes on police legitimacy. The challenge of sustaining notions of procedural fairness in the face of renewed demands for instrumental effectiveness will be discussed. The paper will highlight the concern that police forces are facing an increasingly fragmented public, making often competing demands on the police, which risks jeopardising the maintenance of legitimacy.

Kostir „Intelligence-Led Policing“ (ILP): Undirbúningur að innleiðingu ILP á Íslandi (kl. 10:25-10:50 í M101)

– Karl Steinar Valsson og Arnar Jensson, Embætti
ríkislögreglustjóra

Markmið erindisins er að útskýra hvað ILP er, hver munurinn er á ILP og hefðbundinni viðbragðslöggæslu, hvernig þetta löggæslumódel hefur verið innleitt í Evrópulöndum og í Evrópusamstarfi, og greina frá vinnu við undirbúning innleiðingar ILP á Íslandi.

Aðferðin: Fræðilegur grundvöllur er m.a. sóttur í rannsóknir prófessors Jerry Ratcliffe sem birtust t.d. í bók hans *Intelligence-Led Policing* (2016). Að auki var aflað upplýsinga frá Europol og nokkrum Evrópuríkjum sem hafa tekið upp ILP að fullu eða að hluta (þ.m.t. Bretlandi, Eistlandi, Hollandi og Svíþjóð) og viðtöl tekin við fjölda lögreglumanna og stjórnenda. Að frumkvæði ríkislögreglustjóra stendur yfir greining á þeim þáttum sem taka þarf tillit til við innleiðingu ILP á Íslandi. Sú greining felst m.a. í viðtölum við lögreglufólk úr öllum stöðuprepum í öllum lögregluembættum landsins svo og við starfsfólk Háskólans á Akureyri. Stefnt er að því að skýrsla með niðurstöðum greiningarinnar og tillögum um innleiðingu ILP á Íslandi liggi fyrir í lok ársins.

Niðurstöður: Frá því ILP var fyrst þróað í Bretlandi á níunda áratug síðustu aldar hefur fjöldi ríkja um allan heim innleitt módelið í þeim tilgangi að auka skilvirkni og árangur. ILP leggur áherslu á skipulagða upplýsingaöflun og greiningar sem hafðar eru til grundvallar upplýstum ákvörðunum um skipulag, löggæsluverkefni og val á forgangsviðfangsefnum. Módelið setur fram skýrt stjórnskipulag fyrir aðgerðamiðaðar og stefnumiðaðar ákvarðanir. Þessi löggæsluaðferð leitast við að færa „fókusinn“ frá hefðbundinni viðbragðslöggæslu í átt að forgangsverkefnum og frumkvæðisvinnu sem byggð er á niðurstöðum greininga.

Ályktanir: ILP getur aukið skilvirkni lögreglustjórnunar og bætt árangur til fækkunar alvarlegra afbrota. Reynsla ríkja í Evrópu er jákvæð og getur nýst íslensku lögreglunni. Innleiðing ILP á Íslandi er raunhæf en krefst greiningar á núverandi aðstæðum og tillagna um þróun, sem nú stendur yfir. Ríkislögreglustjóri bindur miklar vonir við að ILP nálgunin færi íslensku lögreglunni bætt úrræði til að takast á við löggæsluverkefni framtíðarinnar.

Policing Victimless Crimes: The Philosophical Angle (kl. 10:25-10:50 í M102)

– Hannes Hólmsteinn Gissurarson, Háskóli Íslands

St. Thomas Aquinas argues that man is imperfect, and that government should leave alone vices not harmful to others. In the light of this principle four much-discussed activities are analysed: prostitution, pornography, insider trading, and tax avoidance. Are these victimless vices which should not become crimes? Radical feminists believe that prostitution and pornography involve the degradation and exploitation of women. It is argued that it is not female prostitution, which is degrading but rather prostitution in itself, as it reveals deficiencies in human beings, but that Aquinas is right in advising against outlawing it. It is also argued that the internet facilitates direct transactions between sellers and buyers of pornography and prostitution, greatly reducing possible exploitation by intermediaries. Insider trading is widely banned, whereas it is argued that often it is a victimless crime and may even enhance the efficiency of markets. When it however involves breach of trust, it becomes a crime. Tax avoidance is widely condemned, whereas it is argued that there is nothing morally wrong with it and that sometimes it can even be commendable. To illustrate

these arguments examples are discussed from Canada, the United States, Iceland and the writings of Aquinas.

Afbrotin voru afleiðing af einhverju – reynsla af áföllum í æsku og afbrotum (kl. 10:25-10:50 í M201)

– Sigrún Sigurðardóttir, Háskólinn á Akureyri

Stutt lýsing: Fjallað er um áföll í æsku sem áhættuþátt fyrir afbrotahegðun seinna á lífsleiðinni. Áföll í æsku geta haft áhrif á áfengis og fíkniefnavanda sem getur leitt af sér ofbeldishegðun og aðra afbrotahegðun. Karlmenntu eru ólíklegri til að segja frá áföllum og leita sér hjálpar vegna þeirra en konur.

Aðferð: Tilgangur rannsóknar var að skoða reynslu karla og kvenna sem hafa verið í fíkniefnaneyslu og/eða hlotið fangelsisdóm og orðið fyrir áföllum í æsku. Rannsóknaraðferðin var Vancouver-skólinn í fyrirbærafræði. Þátttakendur voru sjö karlmenn og sjö konur sem höfðu öll slíka reynslu. Tekin voru tvö viðtöl við hvern þátttakanda.

Helstu niðurstöður: Karlar og konur sem urðu fyrir sálrænum áföllum í æsku, sögðu það hafa haft mikil áhrif á það að þau leiddust út í að misnota áfengi og fíkniefni, sem leiddi af sér ofbeldis- og afbrotahegðun og fangelsisvist. Þau hafi ekki fengið viðunandi úrræði á unglingsaldri og ekki hafi verið unnið með áföllin þeirra í þeim úrræðum sem þau fóru í. Þau notuðu áfengi og fíkniefni sem leið til slökkva á sér tilfinningalega, deyfa sársaukann, fylla upp í tómrum eða flýja sjálfa sig.

Vöntun er á skilningi meðal fagfólks og í samfélaginu, áfallamiðaðri þjónustu er ábótavant í löggæslu, dómskerfi og öðrum kerfum og úrræðum. Ekki er alltaf litið á að stundum sé um að ræða undirliggjandi orsök þegar kemur að áfengis- og fíkniefnaneyslu, og afbrotum, eins og áföll. Vöntun er á markvissri stefnu til að aðstoða þá sem hafa orðið fyrir áföllum og leiðast út í neyslu og afbrot á unga aldri.

Teaching Crime Prevention to New Recruits: A Completely New Approach (kl. 11:00-11:25 í N101)

– Rich Honess, Canterbury Christ Church háskóli

Before the development of the Police Education Qualifications Framework (PEQF), and the commensurate National Police Curriculum (NPC), the topic of Crime Prevention was not one that was taught to new police recruits in England and Wales. This is despite crime prevention being hailed as the Primary Object of an Efficient Police during the founding of the service. It was often seen as an afterthought and often only dedicated “Crime Prevention Officers” were trained in it.

Since the development of the PEQF Crime Prevention is now firmly within the NPC as a topic that must be taught to all Police Constables during their initial education.

This presentation critically examines the elements of Crime Prevention in the National Policing Curriculum and outlines the approach that a consortium of Universities has taken to the delivery of Crime Prevention to student officers in three UK police forces, from a former police officer and now University Lecturer responsible for the design and delivery of programme content.

Valdbeiting og lögsaga um borð í Polar Nanoq (kl. 11:00-11:25 í M101)

– Bjarni Már Magnússon, Háskólinn í Reykjavík

Í nóvember 2018 kvað Landsréttur upp dóm í máli ákæruvaldsins gegn Thomas Olsen í einu umtalaðasta sakamáli seinni tíma. Málið hefur tvo anga; einn er snertir manndráp og annan er snertir fíkniefnasmygl. Í fíkniefnahluta málsins reynir á mörg flókin álitæfni um lögsögu strandríkja fyrir valdbeitingarathöfnum gegn erlendum skipum og áhöfnum þeirra. Í málinu reyndi m.a. á lögmæti valdbeitingarathafna íslensku lögreglunnar gagnvart fiskiskipi sem sigldi undir grænenskum fána innan íslenskrar efnahagslögsögu. Í dómi Landsréttar kemur fram að lög nr. 41/1979, um landhelgi, aðlægt belti, efnahagslögsögu og landgrunn, hafi ekki getað veitt handtöku ákærða lagastoð. Sú staðreynd hefur þó engar afleiðingar fyrir niðurstöðu málsins. Í erindinu, sem byggt er á fræðigreini undirritaðs og Hlín Gísladóttur í (2020) *Tímariti lögfræðinga* 70(1) bls. 49-84, verða skoðaðar þær röksemdir sem Landsréttur setur fram og virðast eiga að skjóta stoðum undir réttmæti aðgerða íslenskra löggæslufirvalda. Sérstaklega eru teknar til skoðunar valdheimildir íslenska ríkisins í efnahagslögsögunni, samþykki skipstjóra fyrir valdbeitingarathöfnum erlendra ríkja um borð í skipi hans og hver þýðing þess er að ríki mótmæli ekki þjóðréttarbroti í þessu samhengi. Bent verður á að aðgerðirnar hafi hvorki staðist landsrétt né þjóðarétt og geti ekki verið í samræmi við 1. mgr. 67. gr. stjórnarskrárinnar og 1. mgr. 5. gr. Mannréttindasáttmála Evrópu. Í framhaldinu er skoðað hvort sú niðurstaða hefði átt að hafa einhver áhrif á aðra þætti málsins.

The Problem: Challenges in employing Intelligence as an aid in Crime Prevention (kl. 11:00-11:25 í M102)

– Chris Jagger, ráðgjafi í alþjóðaöryggismálum og Jakob Þór Kristjánsson, ráðgjafi í alþjóðaöryggismálum

It is often said that intelligence can assist in developing tactics in the field of intelligence led policing, but there are 'thinking-challenges' to doing this well. This presentation discusses those challenges and identifies methods that may be used to tackle them. These include techniques for how intelligence officers can build hypotheses that may assist in predicting crime, leading to pre-emptive measures. In doing so, the speakers explain the danger of various cognitive pitfalls, such as "thinking bias" that can hinder strategy/tactic development. Four layers of 'thinking' are outlined to building tactics, they are: 1) historical projection, 2) status quo or issue immersion, 3) multiple futures thinking and 4) challenges of implementation (policy, mandates, law, organisational culture).

Borga glæpir sig? Í Varnaðaráhrif refsilaga og hvatar til afbrota? (kl. 11:00-11:25 í M201)

– Júlí Ósk Antonsdóttir, Háskólinn á Akureyri

Hverjar eru helstu hugmyndir og kenningar að baki varnaðaráhrifum refsilöggjafar? Standast þær andspænis mati á því hvort glæpir borga sig? Í umfjölluninni verður litið til þessara helstu kenninga og aðferðafræði, sem kynnt hefur verið í umfjöllun um mat á vægi áhrifa refsinga og refsilöggjafar á móti áhættu og ávinningi af afbrotum, auk þess sem kynnt verða dæmi úr dóma- og lagaframkvæmd, sem varpað geta ljósi á umræðuefnið.

How should the police be trained in a pluralized society? An evaluation of intercultural competence training in the German Police (kl. 11:25-11:50 í N101)

– Kristin Weber, Þýski lögregluháskólinn

The trial of the national socialist underground (NSU) set in motion a chain reaction that extended into the police force as well as a subsequent thematic discussion on the topic of extremism prevention. One political demand was for the police to open up to people with a migration background, another was for intercultural competence (IC) to be incorporated into police training and education. The implementation of these requirements turn out to be a challenge in practice: the German police is characterized by federalism, each federal state regulates the inclusion of IC differently. For some federal states, the story of opening up the police began as early as the 1990s with the inclusion of women, and developed to include other topics such as the diversity of society and IC in training and further education at an early stage. Other federal states are still at the very beginning of this organizational development process. The project „ZuRecht- The police in the open society“ analyses how the police, as an organization changed after the political demands. The community has become increasingly diverse in recent years and this has also had an impact on the organization of the police. With the help of expert interviews, participant observations and IC concept analyses, the guiding question of the project, how the police should be trained in a pluralized society, will be clarified. It will also focus on the effectiveness and sustainability of IC trainings and what the benefits are of expanding these trainings any further.

Aðgerðir gegn stafrænu ofbeldi (kl. 11:25-11:50 í M101)

– María Rún Bjarnadóttir, Embætti ríkislögreglustjóra og Háskólinn á Akureyri

Í samræmi við samkomulag við Félagsmálaráðuneytið vinnur Ríkislögreglustjóri nú að heildstæðum aðgerðum til þess að vinna gegn stafrænum birtingarmyndum ofbeldis og bæta meðferð slíkra brota í réttarvörslukerfinu. Um er að ræða þrípætta nálgun sem felur í sér aðgerðir á sviði forvarna, úrbótum á verkferlum sem unnið er eftir við rannsókn slíkra mála og þjálfun lögreglufólks í því að bera kennsl á og rannsaka stafræn ofbeldisbrot. Þá er unnið að því að virkja úrræði til þess að styðja þolendur stafrænna brota. Í erindinu verður fjallað um stöðu verkefnisins, áfanga sem þegar hafa náðst, helstu samstarfsaðila og þær aðgerðir sem eru framundan.

The Solution: A Case Study - building a Whole of Society Approach to Counterterrorism through Simulation Exercise (kl. 11:25-11:50 í M102)

– Jakob Þór Kristjánsson, ráðgjafi í alþjóðaöryggismálum og Chris Jagger, ráðgjafi í alþjóðaöryggismálum

The case of developing The Gambias Whole of Society countterrorism strategy is explored and described. Throughout 2019 to mid 2021, simulations were employed by the lecturers to build a human security network, to train and forge a team of pro-active security officers. Simulation exercises and workshops are proven to be an excellent tool for engaging minds and challenging norms. The presenters propose that when specially designed, they are an ideal tool for tackling the cognitive challenges already discussed. The simulations proved to be an excellent vehicle for gathering different perspectives, for imaging multiple futures,

rehearsing capability, practicing new tactics, as well as for building skills in critical creative thinking.

Borga glæpir sig? II Varnaðaráhrif refsilaga og hvatar til afbrota? (kl. 11:25-11:50 í M201)

– Hrannar Hafberg, Háskólinn á Akureyri

Hverjar eru helstu hugmyndir og kenningar að baki varnaðaráhrifum refsilöggjafar? Standast þær andspænis mati á því hvort glæpir borga sig? Í umfjölluninni verður litið til þessara helstu kenninga og aðferðafræði, sem kynnt hefur verið í umfjöllun um mat á vægi áhrifa refsinga og refsilöggjafar á móti áhættu og ávinningi af afbrotum, auk þess sem kynnt verða dæmi úr dóma- og lagaframkvæmd, sem varpað geta ljósi á umræðuefnið.

Seinna lykilerindið:

Believe the HIPE: Predictive crime prevention policing opportunities (kl. 12:00-12:45 í N101)

– Jerry Ratcliffe, Temple háskóli

The future of police crime prevention is harm-focused, intelligence-led, problem-oriented, and evidence based (HIPE). Within this framework, predictive policing involves estimating the most likely harmful people and places and designing appropriate strategies. But how easy is it to predict future criminality? And what strategies can be appropriate? In this presentation, I outline the framework and provide examples of both the benefits and challenges with predictive and intelligence-led policing of both people and places, drawing on exploratory and experimental work conducted in Philadelphia, USA.

Hvað kom fyrir þig? Áfallamiðuð nálgun í framhaldsskólum (kl. 12:20-12:45 í M201)

– Karen Nóadóttir, Háskólinn á Akureyri

Meginmarkmið þessa erindis er að opna enn frekar umræðuna um það alvarlega lýðheilsuvandamál sem sálræn áföll eru ásamt því að varpa ljósi á algengi, einkenni og afleiðingar þeirra. Ég beini hér athyglinni sérstaklega að erfiðum upplifunum í æsku og hvernig þær teygja anga sína inn í allar hliðar lífs einstaklingsins, þar á meðal skólagöngu hans. Ég útskýri hvað felst í áfallamiðaðri nálgun og flétta hana inn í skólakerfið með því að fjalla um mikilvægi framlags starfsmanna skólans, sér í lagi stjórnenda og kennara, í baráttunni við afleiðingar áfalla.

Undirstrikað er mikilvægi þess að mæta einstaklingum með áfallasögu á þeirra forsendum, á viðeigandi og virðingaríkan hátt með það fyrir augum að byggja þá upp, draga úr skaða og koma í veg fyrir að endurvekja upplifun af áfalli. Þá hef ég sett saman auðskiljanlegan og hagnýtan fræðslubækling, *Áfallamiðuð nálgun í skólakerfinu - Verkfæri kennarans*.

Bæklingurinn inniheldur þessar upplýsingar auk nokkurra atriða sem kennarar geta tileinkað sér til að styðja betur við nemendur sína með áfallasögu og búa þeim betra og öruggara námsumhverfi. Lögð er áhersla á tengslamyndun sem byggir á trausti og jákvæðum, virðingarríkum og uppbyggilegum samskiptum auk þess að horfa lengra en þá hegðun sem einstaklingur sýnir og reyna að átta sig á hvað býr henni að baki og drífi hana áfram.

Svo virðist sem að þessari þekkingu sé ábótavant í skólakerfinu en fyrir hvern sem vinnur með börnum og ungmennum og ekki síst fyrir þau sjálf, getur hún verið ómetanleg.

Criminal Justice in Iceland in Comparative Perspective (kl. 13:25-13:50 í N101)

– Helgi Gunnlaugsson, Háskóli Íslands

Crime concerns have deepened in Iceland in the new millennium. The number of criminal court decisions went up until 2013, when it temporarily levelled off, before reaching a new peak in 2019. This development has created a prison-system pressure, and a long list of convicts awaiting completion of their sentence has accumulated. In this presentation, the response of Icelandic authorities to this trend is examined based on official data and previous research. One of the main questions addressed concerns whether the criminal policy adopted by Icelandic authorities suggests a movement toward punitive or non-custodial measures. As it turns out, the Icelandic prison system has undergone major changes to meet this penal challenge. A new modern prison has recently been built in the close vicinity of Reykjavík, suggesting a punitive turn while three smaller and older facilities have been closed down. At the same time, non-custodial sanctions have increasingly been introduced and implemented instead of serving time in closed security prisons; these include electronic surveillance, more community service work and increased possibility to serve in open-prison units. The distinguished criminologist John Pratt once described Scandinavia as exceptional when it comes to penal policy with its low imprisonment and humane prison conditions. Does Iceland resemble Pratt's description of Scandinavian exceptionalism? It is contended here that both practical budget concerns and rehabilitation sentiment are behind recent Icelandic criminal policy development.

„Nobody wants you here, you better go back to your fucking country“: Upplifun íbúa af pólskum uppruna af hatursglæpum og upprunatengdri mismunun (kl. 13:25-13:50 í M101)

– Eyrún Eypórsdóttir og Eva María Ingvadóttir, Háskólinn á Akureyri

Pólverjar eru fjölmennasti hópur innflytjenda hérlandis eða rúmlega 5,5% landsmanna (miðað við mannfjölda 1. janúar 2020). Þó hagir íbúa af pólskum uppruna hérlandis hafi þó nokkuð verið rannsakaðir er lítið vitað um það hvort þau séu þolendur hatursglæpa. Til að varpa ljósi á upplifun þeirra af slíkum brotum var lögð fyrir spurningakönnun, á pólsku, sumarið 2021 þar sem innflytjendum af pólskum uppruna, 18 ára og eldri, var gefinn kostur á því að svara hvort þeir hefðu upplifað hatursglæpi, þ.m.t. haturstjáningu og/eða mismunun á grundvelli uppruna hérlandis. Horft var til lagagreina 233a og 180 alm.hgl. auk þess sem haturglæpur var skilgreindur sem verknaður sem brýtur í bága við almenn hegningarlög og ásetningur brotsins er neikvætt viðhorf til m.a. þjóðernis. Þessu til viðbótar var svarendum gefinn kostur á að svara hvort þeir hefðu upplifað upprunatengda mismunun á vinnustað, eða hjá stofnunum hérlandis. 989 einstaklingar af pólskum uppruna svöruðu könnuninni sem stóð yfir í 4 vikur. Í þessu erindi verða frumniðurstöður könnunarinnar kynntar, sem sýna m.a. að algengast var að svarendur höfðu upplifi haturstjáningu í sinn garð á grundvelli uppruna, eða tæp 60%, þá var næst algengast að svarendur höfðu upplifað mismunun á grundvelli uppruna síns á vinnustað en tæplega helmingur þátttakenda greindi frá því. Um 20% svarenda höfðu upplifað hatursglæp sem rekja mátti til pólsks uppruna þeirra, svo sem líkamsárás, hótanir eða skemmdarverk unnin á eignum þeirra. Flestir þolendur höfðu

upplifað hatur og mismunun ítrekað. Þá höfðu mjög fáir leitað til lögreglu vegna þessa brota (tæp 13%), þrátt fyrir að um hegningarlagabrot sé um að ræða.

Smáriki og alþjóðaöryggismál (kl. 13:25-13:50 í M102)

– Jakob Þór Kristjánsson, ráðgjafi í alþjóðaöryggismálum

Í rannsóknum á smárikjum er lögð áhersla á sérstöðu þeirra í alþjóðasamskiptum, að þau þurfi á skjóli/öryggi stærri ríkja og alþjóðastofnana að halda. Mikilvægt er því að greina hvernig hugtakið öryggi er skilgreint. Fjallað er um mismunandi skilgreiningar og merkingu öryggishugtaksins. Í fyrirlestrinum segir hvernig nota megja skilgreiningar á öryggi til þess að átta sig á þeim „ögnum“ sem smáriki/smáþjóð glímur við. Sjónum er beint að smárikjafræði (e. *small state studies*) og með hvaða hætti smáriki tryggja öryggi sitt. Sérstaklega er fjallað um Ísland, alþjóðasamstarf – og öryggismál og hvernig skilgreiningar á öryggishugtakinu hafa haft áhrif á íslensk öryggismál og löggæslu.

Bein og óbein fórnarlömb kvenmorða (kl. 13:25-13:50 í M201)

– Freydís J. Freysteinsdóttir, Háskóli Íslands

Markmiðið með þessari rannsókn var að rannsaka hluta kvenmorða (e. *femicide*) sem hafa verið framin á Íslandi. Í þessum málum höfðu mæður barna verið beittar ofbeldi sem leiddi til dauða þeirra. Verksaðinn framdi aðili sem þær höfðu verið í nánu sambandi við. Tilgangurinn var að öðlast þekkingu á því hvað einkennir slík mál með það fyrir augum að reyna að fyrirbyggja þau í framtíðinni. Könnuð voru slík mál á 35 ára tímabili hér á landi. Aðferðin var bæði megindleg og eigindleg og fól í sér innihaldsgreiningu dóma og fréttamiðla. Niðurstöður sýndu að átta mæður sem áttu samtals 14 börn tvítug eða yngri voru myrtar hér á landi á þessu tímabili. Verksaðaraðferðin virðist hafa verið tengd félagslegu umhverfi morðanna. Í um helmingi tilfella voru barn eða börn viðstödd þegar móðir þeirra var myrt og urðu því vitni að verksaðinum með einhverjum hætti. Þegar um föður barnanna var að ræða fór hann í fangelsi eða var vistaður á geðdeild í kjölfar verksaðarins en í einu tilfelli svipti faðirinn sig lífi í kjölfar verksaðarins. Því má segja að flest börnin hafi misst báða foreldra sína þegar þetta gerðist. Þar sem um gríðarleg áföll er að ræða fyrir börnin og aðra aðstandendur er mikilvægt að fagfólk í félagslega geiranum og heilbrigðisgeiranum skimi fyrir ofbeldi. Jafnframt er mikilvægt að það þekki einkenni og aðdraganda slíkra atburða svo fremur sé hægt að koma í veg fyrir þá.

The Context of Racial Disparities in Police Stops in a University Town: Challenges and Opportunities (kl. 14:00-14:25 í N101)

– Eileen Avery og Kelli Canada, Missouri háskóli og Geoff Jones, Lögreglan í Columbia borg, Missouri

University towns present a unique context in which to examine racial disparities in police stops. There are three components to this work. First, we calculated city-level disparity rates, differences across age and sex, and rates for component beats for the years 2017-2019. We find consistent racial disparities across beats that vary in severity, and which are generally higher near the colleges/university. Further, disparity rates are highest for Black males, followed by Black females, White males, and White females. Second, we discuss driver (e.g., age), officer (e.g., tenure), and situational factors (e.g., time of day) that predict or fail to predict the likelihood that stopped drivers are African American. Finally, we further situate stops within the context of time and the beats in which they occurred. We discuss

successes, challenges, and future directions with regard to local law enforcement organizational context and community members' perceptions of police.

Nauðganir sem tilkynntar eru til lögreglu – hvað segja gögnin okkur? (kl. 14:00-14:25 í M101)

– Guðrún Sesselja Baldursdóttir, Embætti ríkislögreglustjóra

Hér verður farið yfir úttekt á þeim nauðgunum sem áttu sér stað á árunum 2010-2020 og voru tilkynntar til lögreglu. Á tímabilinu hefur lögreglu verið tilkynnt um 109-216 nauðganir á ári. Það eru töluverðar sveiflur á tilkynningum milli ára en þekkt er að ýmsir þættir geta haft áhrif á tilkynningahegðun, svo sem umræða í samfélaginu o.fl.

Í rannsókn sem lögreglan stendur fyrir árlega, á reynslu almennings af afbrotum, kemur m.a. fram að á árunum 2016-2020 höfðu á bilinu 6-14% brotþola sem orðið höfðu fyrir kynferðisbroti á undangengnu ári, tilkynnt það til lögreglu.

Nauðganir sem tilkynntar eru til lögreglu eru ýmskonar og eru ekki lýsandi fyrir allar nauðganir sem eiga sér stað í samfélaginu. Það sem þær eiga sameiginlegt er að falla undir 194.gr. almennra hegningarlaga og að vera tilkynntar til lögreglu svo eru ýmsir þættir ólíkir á milli brota en mögulega má greina þar einhver mynstur. Lögreglan skoðar einnig gögnin í þeim tilgangi að skilja hvaða brot eru tilkynnt og leitast um leið við að átta sig á hver eru það ekki.

Gögnin verða meðal annars skoðuð út frá gerendum, þolendum, tengslum, vettvangi og tímasetningum, ásamt því að kafað verður dýpra í einstaka flokka eins og nauðganir sem eiga sér stað á skemmtistöðum/börum og nauðganir þar sem hinn grunaði er óþekktur.

Niðurstöðurnar koma til með að gefa ákveðna mynd af stöðunni og er megin tilgangurinn að gera þær aðgengilegar svo hægt sé að nýta þær í samhengi við aðrar rannsóknir á viðfangsefninu.

Public support for counter-terrorism measures in Iceland, Norway and Sweden (kl. 14:00-14:25 í M102)

– Margrét Valdimarsdóttir, Háskólinn á Akureyri, Luke Field og Guðbjörg Andrea Jónsdóttir, Félagsvísindastofnun

Terrorism poses several interrelated challenges for Western liberal-democracies. Authorities must protect citizens but also be vigilant against overreach and the violation of their own norms, such as commitments to human rights and due process. The tension between safety and civil liberties creates a potential point of rupture between the state and its citizens. Since the 9/11 attacks in the US, counter terrorism policies have been on political agendas in all countries in the Western World. In this presentation, we explore the dynamics within public attitudes towards specific forms of counter-terrorism measures in Iceland, Norway, and Sweden. While these three Nordic countries have much in common, Sweden and Norway have experienced deadly terrorist attacks in recent years, but Iceland has not. Thus, people in Norway and Sweden likely perceive a greater threat of terrorism than Icelanders do and may consequently be supportive of controversial counter-terrorist measures. We use survey data gathered in three Nordic democracies to examine support for a range of different counter-terrorism measures. To estimate the complex relationships between demographic characteristics, social and political trust, and support for these measures, we employ a structural equation model with theorised latent variables for the type of security/liberty trade-

off required by each measure. Our findings emphasise that while Nordic social solidarity and collectivism may facilitate a certain level of authoritarian counterterrorism, this is limited by the characteristic levels of trust and education in these states—though the limits differ according to the exact trade-off involved.

Sérskilyrði í tengslum við skilorðsbindingu dóma: Dauður lagabókstafur eða vannýtt úrræði? (kl. 14:00-14:25 í M201)

– Sigríður Hjaltested, Héraðsdómur Reykjavíkur

Í V. kafla almennra hegningarlaga nr. 19/1940 er fjallað um refsingar en þær geta verið tvenns konar, annars vegar fangelsi og fésektir hins vegar. Hafi ákærði verið fundinn sekur um refsiverðan verknað getur dómari m.a. ákveðið að fresta ákvörðun refsingar skilorðsbundið eða frestað fullnustu refsingarinnar skilorðsbundið. Almennt skilyrði frestunar er að dómþoli gerist ekki sekur um nýtt brot á skilorðstímanum en frestun má einnig binda sérskilyrðum sem fram koma í 3. mgr. 57. gr. almennra hegningarlaga. Sérskilyrði eiga það sammerkt að vera ætluð til að styðja við dómpola með virkum hætti og koma til móts við þarfir hans, allt í þeim tilgangi að fyrirbyggja frekari afbrot dómpola og auka líkurnar á að hann standist skilorð. Dómstólar hér á landi hafa lítið beitt þessari heimild og hefur það vakið spurningar um framkvæmd skilorðsdóma. Er framkvæmdin „dauð og ómerk“ eða er lagaákvæðið vannýtt þegar kemur að sérskilyrðum í tengslum við skilorðsdóma? Hverjar eru ástæður þess að heimildinni er ekki beitt í meira mæli? Má styrkja réttarvörslukerfið til þess að virkja hana og hvernig?

In Defense of Defensible Space (kl. 14:25-14:50 í N101)

– Eric Nay, OCAD háskóli

I propose to discuss the design of public/urban spaces from a crime prevention point of view with the goal of proposing how equitable urban design and crime prevention might be united using methods embedded in both police studies and socially just spatial design. In the aftermath of a decade of urban social uprisings, our relationships to public space, security and equity has changed forever, but good urban design spatial practices have not kept up with security improvements, nor renewed design practices. “Defensible space” is now an increasingly important design premise that experts such as Eyal Weizman (Goldsmiths, UK) have begun use to reshape how the design of public space can contribute to both security and equity. In this presentation I will analyze current case studies of good defensible urban design precedents around the globe, while discussing security risks, fear and public perceptions by analyzing how we imagine the urban realm as a zone of lawlessness by drawing upon familiar dystopian tropes around policing and space as represented in urban environments envisioned in films (Alphaville, Blade Runner, Elysium, Metropolis, Minority Report. et. al.). Afterwards, the research question and discussion will centre on how can we design public spaces to permit protests and inclusion, while also providing security in an environment that is often seen as being under constant threat from terrorism, surveillance and other acts of violence using methods and frameworks from police studies? How do equity and police-ability merge in the design of the built environment within the public realm?

Að vernda og þjóna á meðan staðið er vörð um forréttindi og karllægar áherslur: Ráðandi karlmennska í lögreglunni (kl. 14:25-14:50 í M101)

– Finnborg Salóme Steinþórsdóttir og Gyða Margrét Pétursdóttir, Háskóli Íslands

Lögreglustarfið er kynjað og karllægt og breytingar í átt að kynjajafnrétti eru hægar. Rannsóknir benda til þess að beina þurfi sjónum að viðhorfum karla innan lögreglunnar til jafnréttis, skoðunum þeirra og fordómum, sem viðhalda karllægum valdastrúktúr. Byggt á könnun meðal lögreglumanna í íslensku lögreglunni sjáum við ólík viðhorf meðal karla annars vegar og kvenna hins vegar til jafnréttis og kynjaðra staðalmynda. Karlar eru líklegri en konur til að hafa þá skoðun að innan lögreglunnar ríki jöfn tækifæri, en á sama tíma viðhafa þeir neikvæð viðhorf varðandi getu kvenna til að starfa í lögreglunni. Ungir karlar og karlar sem er óánægðir með framgang sinn í starfi eru líklegri til að hafa neikvæð viðhorf til kvenna en eldri karlar og þeir sem ánægðari eru með framgang sinn. Byggt á kenningum Connell um ráðandi karlmennsku (e. *hegemonic masculinity*), Silvestri um „fyrirmyndar“ lögreglumann (e. *the 'ideal' police officer*) og Kimmel um tilætlunarsemi (e. *sense of entitlement*) færum við rök fyrir því að ráðandi karlmennska, sérstaklega hugmyndir um fyrirmyndar lögreglumann, ýta undir karllæga tilætlunarsemi. Breytingar í jafnréttisátt innan vinnustaða skapar ógn við tilætlunarsama karla, karla sem jafnvel upplifa sig ekki í valdastöðu en trúa því að þeir eigi tilkall til valda vegna ráðandi hugmynda um hvað það er að vera lögreglumaður. Neikvæð viðhorf til kvenna stuðla að karllægri vinnumenningu og viðhalda ójafnri stöðu kynjanna innan lögreglunnar. Niðurstöður rannsóknarinnar varpa ljósi á brýna nauðsyn til að gripið verði til aðgerða, sérstaklega sem snúa að menningarlega mótuðum hugmyndum um lögreglustarfið og hvað það er að vera fyrirmyndar lögreglumaður.

Prevention as a main aim of police work – The Berlin way (kl. 14:25-14:50 í M102)

– Anja Jaß, Lögregluskólinn í Berlín

Is crime prevention a part of police work? This provocative question must be addressed because not every police officer has this responsibility yet in their self-conception. What is the benefit of prevention work? What about collaborative networks? What structures within the police organisation are necessary for crime prevention? And how do education and further training need to be organised to reach every police officer? Anja Jaß, Detective Chief Inspector and authorised officer for victim protection and crime prevention at the Berlin Police Academy, will in her presentation discuss the Berlin approach to educate police officers on crime prevention. At the academy, Anja is tasked with implementing the project “Professionalism in interacting with victims as a key competence of police officers.” She also organises conferences on victim rights in Berlin and works in many arenas to raise awareness and improve police officer training as it pertains to interaction with victims.

Rauði krossinn: Aðstoð eftir afplánun (kl. 14:25-14:50 í M201)

– Sigríður Birna Sigvaldadóttir, Rauði krossinn

Rauði krossinn hefur skoðað hvaða úrræði eru í boði fyrir fanga eftir afplánun á Íslandi og er verulegur skortur á stuðningi þegar fangelsisvist lýkur. Það er sambærilegt og kemur fram í skýrslum frá á hinum landsfélögum Rauða krossins á Norðurlöndunum að fangar eiga erfitt uppdráttar eftir afplánun. Aðstoð eftir afplánun hjá Rauða krossinum er eftir norskri fyrirmynd. Eftir fjarveru úr samfélaginu þá er marga sem þarf að huga að og mikilvægt að

hafa stuðning út í samfélagið. Með verkefninu er leitast við að efla getu þátttakenda við að takast á við lífið og þær áskoranir sem verða á vegi þeirra, efla félagslegt öryggi og öðlast tiltrú á eigin getu sem áhrifavalds í eigin lífi. Verkefnið er sett upp sem félagsvinaverkefni þar sem sjálfsboðaliði sinnir einum þátttakenda sem er að ljúka afplánun í fangelsi með þarfir einstaklingsins í huga. Félagsvinurinn hjálpar einstaklinginum við að aðlagast samfélaginu, nýta sér opinbera þjónustu, leita sér nýrra leiða í uppbyggingu á félagslegu neti og öðlast tiltrú á eigin getu sem áhrifavalds í eigin lífi. Rauði þráður verkefnisins er notendasamráð og þróun verkefnisins er stöðugt.

The Centralization and Rapid Deployment of Police Agency Information Technologies: An Appraisal of the Diffusion of Real Time Crime Centers in the United States (kl. 15:00-15:25 í N101)

– Rob T. Guerette, Florida International háskóli og Fulbright sérfræðingur, Joelle Lee-Silcox, Jose Rodriguez, Jaime Ramirez og Alejandro Gutierrez, Lögregla Miami borgar

The ever-increasing need and newfound ability to harness and deliver information to police in rapid timeframes have led to the development of centralized data platforms commonly recognized as real time crime centers (RTCCs) across the United States. Despite their emergence, little is known collectively about the extent of their diffusion, their organizational structures nor their functionality. This study sought to appraise the nature of RTCCs currently operating across the U.S. through a first ever national survey of RTCCs within 44 police agencies. Findings revealed that 1) though first conceived in 2005, RTCCs have diffused more rapidly in the last several years but appear to still be in the early innovation/adoption phase, 2) there is no single model for how RTCCs are utilized, 3) most procure a wide variety of technologies and information sources and 4) most allow for information to be shared with local, state, federal and private partners in real time.

Ótti við afbrot og aðgerðir gegn brotum (kl. 15:00-15:25 í M101)

– Rannveig Þórisdóttir og Sædís Jana Jónsdóttir, Embætti ríkislögreglustjóra

Ótti við afbrot er gjarnan mældur með því að spyrja út í mat á eigin öryggi og mat á líkum á því að verða fyrir afbroti. Rannsóknir hafa hins vegar sýnt að sambandið er mun flóknara en svo enda mikill munur á raunverulegum ótta og huglægu mati á ótta. Til að fá dýpri skilning á ótta við afbrot þá hefur einnig verið horft til þess til hvaða aðgerða einstaklingar grípa til að reyna að verja sig brotum. Þá er annars vegar átt við hegðun sem snýr að því að forðast ákveðna staði eða aðstæður og hins vegar hegðun sem snýr að því að vernda sig eða eigur sínar s.s. með öryggiskerfi. Ótti við afbrot er einnig ólíkur meðal karla og kvenna en rannsóknir benda til þess að þó svo karlar séu almennt líklegri til að verða fyrir afbrotum en konur þá óttist þær afbrot mun meira. Hér verður leitast við að skoða þetta samband nánar með því að skoða hvort ótti við afbrot og varnaraðgerðir gegn brotum séu með sama hætti meðal karla og kvenna. Notast er við niðurstöður þolendakannana sem lögreglan á höfuðborgarsvæðinu og ríkislögreglustjóri hafa framkvæmt síðustu ár. Niðurstöður benda til þess að þegar spurt er út í almennan huglægan ótta við afbrot þá kemur ekki fram kynjamunur en þegar hins vegar er spurt út í ótta við ákveðnar aðstæður þá eru konur mun líklegri en karlar til að segjast finna fyrir ótta við afbrot. Þá eru konur líklegri en karlar til að telja líklegt að verða fyrir broti og að segjast grípa til aðgerða til að verja sig brotum er snúa að ofbeldi. Ekki er kynjamunur hvað varðar öryggisaðgerðir heimafyrir en það getur skýrst af

Því að um er að ræða aðgerðir sem snúa að heimilinu og ekki er spurt um það hver hafi tekið ákvörðun um að grípa til þeirra. Mikilvægt er að skoða ótta við afbrot nánar, sérstaklega með það í huga hvort ótti við afbrot, hvors sem hann er raunhæfur eða ekki, hafi áhrif á lífsgæði og hreyfanleika ákveðinna hópa í samfélaginu.

Aðgerðir í baráttunni gegn mansali (kl. 15:00-15:25 í M102)

– Svala Ísfeld Ólafsdóttir, Háskólinn í Reykjavík

Ísland undirritaði samning Evrópuráðsins um aðgerðir gegn mansali 16. maí 2005 og fullgilti hann 12. febrúar 2012. Í samræmi við þær skuldbindingar, sem samningurinn kveður á um, hafa íslensk stjórnvöld unnið eftir sérstökum aðgerðaáætlunum gegn mansali. Gildandi aðgerðaáætlun, sú þriðja í röðinni, var kynnt í mars 2019.

Frá og með útgáfu þriðju aðgerðaáætlunarinnar hafa stjórnvöld unnið markvisst að umbótum í þessum brotaflokk. Þá var ákvæði hegningarlaganna um mansal endurskoðað og gerðar á því mikilvægar breytingar á nýafstöðnu vorþingi í þeim tilgangi að auka vernd þolenda brotanna og auðvelda saksókn á hendur þeim sem ábyrgir eru fyrir brotunum. Afar sjaldgæft er að ákært sé fyrir mansal og aðeins einn dómur hefur fallið þar sem sakfelld er fyrir brot á mansalsákvæðinu. Í því máli var um hlutdeildarbrot að ræða.

Í erindinu verður grein fyrir helstu umbótum sem gerðar hafa verið í kjölfar þriðju aðgerðaáætlunar gegn mansali. Í nýjustu áhættumatsskýrslu ríkislögreglustjóra um skipulagða brotastarfsemi er m.a. lýst áhyggjum af því að vinnumansal hafi vaxið hratt innan tiltekinna atvinnugreina á undanförunum árum og að mikil fjölgun hælisleitenda auki hættuna á mansali vegna bágrar félagslegrar stöðu þeirra. Þá verður farið yfir stöðu Íslands í baráttunni gegn mansali að mati bandarískra stjórnvalda (TIP Report) og samkvæmt úttekt sérfræðingahóps Evrópuráðsins (GRETA's Report).

Framsögumaður starfaði í dómsmálaráðuneytinu á þeim tíma sem þriðja aðgerðaáætlun um mansal og annars konar hagnýtingu var unnin og fylgdi eftir framkvæmd hennar. Þá á hann sæti í GRETA, sérfræðingahóp Evrópuráðsins um aðgerðir gegn mansali.

Taktu skrefið (kl. 15:00-15:25 í M201)

– Anna Kristín Newton, Fangelsismálastofnun ríkisins og
Sálfræðistofan Höfðabakka, Henrietta Ósk Gunnarsdóttir,
Fangelsismálastofnun ríkisins og Domus Mentis geðheilsustöð og
Jóhanna Dagbjartsdóttir, Sálfræðistofan Höfðabakka

Taktu skrefið er nýtt úrræði sem beinist að einstaklingum yfir 18 ára sem hafa áhyggjur af kynferðislegri hegðun sinni, á netinu, gagnvart öðru fólki eða telur mögulegt að það hafi beitt aðra manneskju kynferðisofbeldi. Úrræðið hefur það að leiðarljósi að draga úr kynferðisofbeldi með því veita viðeigandi fræðslu, stuðning og meðferð. *Taktu skrefið* var sett á laggirnar í júní 2021 í tengslum við aðgerðir stjórnvalda vegna gerenda í ofbeldismálum og er fyrsta sinnar tegundar á Íslandi. Birtingarmyndir og afleiðingar kynferðislegs ofbeldis geta verið viðtækar og skiptir máli að þeir sem sýna af sér skaðlega hegðun fái viðeigandi aðstoð til að draga úr líkum að hún haldi áfram. Taktu skrefið samanstendur af hópi fagaðila sem hefur víðtæka reynslu, þekkingu og sérhæfingu í þessum málefnum. Farið verður yfir þróun úrræðisins, fyrstu skrefin, markmiðin og framtíðarsýn.

Standardisation of the management of international criminality within UK policing (kl. 15:25-15:50 í N101)

– Jerry Pearson, Sunderland háskóli

International criminality within the UK is a significant problem with foreign national offenders representing around 18% of all arrests and 12% of the prison population. In 2018, awareness of foreign national offending among police forces was extremely low with huge inconsistencies of approach being applied in response to this growing threat.

To address the issue, mixed methods research was conducted with initial efforts focussed upon attempting to determine the extent of inconsistency within forces and the most common areas of failure. Following desk-based analysis of data, it became clear that the introduction of standardised national guidance to educate and better guide officers, was desirable. Primary research using questionnaires was then conducted with two cohorts of operational officers in an attempt to shape the content of any new national guidance. In total, responses were received from around 800 officers, belonging to a number of different police forces.

National guidance was subsequently produced and in 2019, published by the College of Policing as Authorised Professional Practice (APP), becoming an important operational and risk-reduction tool, available to over 120,000 officers in England and Wales.

Handleiðsla - liður í stefnumótun náms og starfsþróun lögreglunnar (kl. 15:25-15:50 í M101)

– Sigrún Júlíusdóttir, Háskóli Íslands og Sveindís A. Jóhannesdóttir, Reykjalundur

Í fyrirlestrinum er fjallað um hugtakið handleiðsla, merkingu þess og vægi sem liður í víðtækri stefnumótun menntunar og starfsþróunar innan löggæslunnar. Áhersla er á forvarnargildi handleiðslu sem tæki til að efla fagvitund og sporna gegn starfsþreitu og örmögnun (e. *burn-out*) í krefjandi starfsaðstæðum á sviði löggæslu. Stuttlega er vikið að námsmöguleikum á sviði handleiðslu og um handleiðslu í starfsþjálfun fagstétta. Í því sambandi er ný íslensk bók *Handleiðsa- til eflingar í starfi* kynnt til sögunnar.

Athygli er beint að nýlegum rannsóknum um fjölbreytilega útfærslu og gagnsemi handleiðslu og hvernig skipuleggja má handleiðslukerfi sem stjórnæki til að efla fagstyrk lögreglunnar. Færð eru rök fyrir því að handleiðsla sem stoðkerfi í starfsemi opinberra þjónustustofnana geti haft marktæk áhrif á þróun í starfshlutverkinu og aukið færni til að mæta kröfum, álagi og áföllum. Þannig sé lagt af mörkum til traustari löggæsluhlutverks í þágu félagslegrar velferðar og trausts almennings um leið og það eykur öryggi fagmanns og vellíðan í starfi á vettvangi.

Þörfin fyrir þverfaglega nálgun í baráttunni gegn mansali (kl. 15:25-15:50 í M102)

– Hlín Sæþórsdóttir, Ríkisháskóli New York

Mansal er gróft mannréttindabrot sem snertir öll lönd heims. Milljónir kvenna, karla og barna eru fastar í mansalsaðstæðum en birtingarmyndir mansals geta verið margvíslegar, eins og refsiverð hagnýting á einstaklingum í kynferðislegum tilgangi, vinnubrælkun eða brotnám líffæra.

Ein helsta hindrunin í baráttunni gegn mansali eru erfiðleikar við að koma auga á verknaðinn og bera kennsl á fórnarlömbin, en það er forsenda þess að hægt sé að vernda þau og aðstoða. Sjaldnast stíga fórnarlömbin fram að eigin frumkvæði vegna ótta, skammar eða vantrausts á yfirvöldum.

Helstu birtingarmyndir mansals á Íslandi eru kynlífsmansal og vinnumansal. Til þess að hægt sé að uppræta mansal er mikilvægt að skilja hvers vegna það þrífst, hvaða fólk lendir í mansalsaðstæðum og hvernig hægt sé að nálgast fórnarlömb og koma þeim til hjálpar.

Árangursrík viðbrögð gegn mansali krefjast samstarfs ýmissa fag- og hagsmunaaðila svo sem lögreglu, félagsþjónustu, Útlendingastofnunar, vinnueftirlits, stéttarfélaga og heilsugæslu. Mikilvægt er að hafa heildrænt kerfi til staðar sem er í stakk búið til þess að sporna gegn mansali með því að beita forvörnum, vernda fórnarlömb og draga þá til ábyrgðar sem skipuleggja eða hagnast á mansali.

Í erindinu er fjallað um skilgreiningu mansals og birtingarmyndir þess, aðferðir sem manseljendur nota til þess að ná tökum á fórnarlömbum sínum, hvernig megi bera kennsl á mansal og hvað þurfi til að koma svo aðstoða megi fórnarlömb og sækja manseljendur til saka.

Narcotics engagement and criminality among school-attending adolescents in Bissau, Guinea-Bissau: A cross-sectional analysis (kl. 15:25-15:50 í M201)

– Jon Bollom, Háskóli Íslands, Aladje Baldé, Jean Piaget háskóli Ginea-Bissá, Zeca Jandi, INEP, Hamadou Boiro, Háskóli Íslands og INEP, Jónína Einarsdóttir og Geir Gunnlaugsson, Háskóli Íslands

Introduction: The UN Office on Drugs and Crime advocates interventions addressing social determinants of drug use and criminality, to achieve SDGs 3 (health and well-being) and 16 (justice for all). Such behaviours are often adopted during adolescence, influencing later health and life-choices. Data on drug use and its determinants in resource-poor settings is scarce, hindering intervention programming. The study aim was to explore criminality and drug behaviours among school-attending adolescents in Bissau, Guinea-Bissau.

Methods: The study was implemented in June 2017, targeting 15-16 year olds, with 4,470 adolescents responding to a locally adapted questionnaire across 16 schools in Bissau. 2,039 were subsequently selected through random cluster process. Varimax principal component analysis of 312 variables captured data-driven models of drug use behaviours.

Results: Just over a quarter (27.3%) of respondents reported lifetime alcohol use, 10.8% reported lifetime smoking incidence, and 3.6% indicated lifetime cannabis use. In each instance, the '15 years and above' age bracket was the most significant period of initiation, signifying increased instigation in later adolescence. Linear regression analysis revealed experiences of drinking alcohol, sexual and group violence predicted drug use and criminality. Male gender and changing schools predicted violence, female gender and poor family finance predicted theft. Drug use and false police accusation predicted violence and theft. School dismissal, relationship breakdown and male gender predicted drug use.

Conclusions: Alcohol, tobacco and marijuana use were patterned, indicating simultaneous drugs use. Single interventions may prevent several antisocial behaviours, and multiple-drug interventions may prove equally effective to those addressing one.

Accessing Justice: the impact of discretion, 'deservedness' and distributive justice on the equitable allocation of policing resources (kl. 16:00-16:25 í N101)

– Emma Williams, Opni háskólinn og Sarah Charman, Portsmouth háskóli

With significant authority as a social institution to exercise coercive power over the public, the police are faced with a uniquely important role in the initiation of a process of justice. It must do this through adhering to the principles of fairness and with a focus upon equal citizenship. Through a framework of distributive justice, which examines both the processes and outcomes of police encounters and the concrete and symbolic resources at their disposal, this paper seeks to analyse the data from three projects examining the work of police officers in England over a sixteen-year period. Through this analysis of the views and attitudes of both complainants and police officers, the findings indicate a remarkably consistent story of barriers in accessing justice thereby precluding the opportunity for either the initiation of a process seeking justice or of a satisfactory outcome or indeed any outcome at all. The lack of allocated concrete or symbolic resources was evident in complainants receiving limited time, limited investigation and a limited voice. This paper would argue therefore that there is evidence of an unfair and inequitable distribution of resources to victims and potential victims of crime which is enabled by police discretion, justified by a focus on deservedness and personal choice and encouraged by the cultural language of stigmatisation of people and place.

Lögreglan í þorpinu: „Það þarf heilt þorp til að ala upp barn“ (kl. 16:00-16:25 í M101)

– Birgir Örn Guðjónsson, Lögreglan á höfuðborgarsvæðinu

Árið 2019 fór LRH í samstarf með Hafnarfjarðarbæ með það markmið að þróa forvarnarmódel sem mögulega væri hægt að vinna eftir á fleiri stöðum. Markmiðið með verkefninu var að draga úr vímuefnaneyslu og áhættuhegðun barna og ungmenna með samstarfi aðila og byggir á hugmyndum um snemmtæka íhlutun t.d. með því að koma í veg fyrir að börn búi við ofbeldi, vanrækslu eða aðrar slíkar aðstæður. Einnig átti að leiðast við að vinna að vernd og forvörnum annarra viðkvæma hópa samfélagsins eins og innflytjenda.

Reynslan verkefnisins sýndi að lögreglan er nauðsynleg tenging milli stofnanna og sviða innan sveitarfélaga og flýtti það vinnslu mikilvægra mála. Nálægðin við sveitarfélagið, svið innan þess og stofnanir gerði það að verkum að yfirsýnin var meiri, skrefin styttri og samvinnan betri. Þá var auðveldara að fá yfirsýn yfir málefni ungmenna sem voru farin að sýna aukna áhættuhegðun og koma málum þeirra í ferli. Lögreglan er í þeirri stöðu að geta tengst inn í allar einingar, eins og skóla, félagsmiðstöðvar, félagasamtök og fleira. Með aukinni meðvitund og áhuga á forvörnum getur lögreglan þétt það net sem á að grípa einstaklinga sem gætu á seinni stigum leiðst út á braut skaðlegrar vímuefnaneyslu eða afbrota.

Þegar kemur að fíkniefnamálum fer nánast öll orka og fjármagn lögreglunnar í að vinna á framboðinu á meðan nær engin vinna er í að minnka eftirspurnina. Fyrir því eru ýmsar ástæður. Með slíku ójafnvægi verður árangurinn einungis mældur í fjölda handtekinna og haldlagðra fíkniefna en minna í bættu samfélagi eins og markmiðið ætti að vera.

Víðsvegar í heiminum er ákall um breytt vinnubrögð lögreglu og aukna samvinnu við aðrar fagstéttir. Forvarnir eru grunnur þess að starf lögreglunnar skili árangri til lengri tíma lítið.

Ég varð fyrir áfalli í starfi – hvað svo? (kl. 16:00-16:25 í M102)

– Sigrún Sigurðardóttir, Háskólinn á Akureyri

Stutt lýsing: Fjallað er annars stigs áfallastreitu (e. *Secondary Traumatic Stress*). Fjallað er um rannsóknir á viðfangsefninu og tengt við reynslu af því að hafa orðið fyrir áfalli í starfi sem lögreglumaður og að upplifa annars stigs áfallastreitu og afleiðingar þess á lífið og heilsu.

Aðferð: Fræðileg samantekt á rannsóknum um annars stigs áfallastreitu, tengt við raunverulegt tilfelli úr starfi lögreglumanns. Stuttmynd byggð á reynslu af áfalli í starfi sem lögreglumaður á landsbyggðinni (Hafið ræður, sýnd í kjölfar erindis).

Helstu niðurstöður: Niðurstöður rannsókna sýna að það að upplifa áfall eða erfiða reynslu í starfi getur haft alvarlegar afleiðingar fyrir heilsufar og líðan, með sálrænum, líkamlegum og félagslegum afleiðingum sem getur leitt af sér kulnun, fíkn, sjálf skaðandi hegðun og sjálfsvígshugsanir.

Samfélagsþjónusta (kl. 16:00-16:25 í M201)

– Brynja Rós Bjarnadóttir, Fangelsismálastofnun ríkisins og Háskóli Íslands

Samfélagsþjónusta er tímabundið, ólaunað starf sem kemur í stað vistunar í fangelsi, bæði vegna óskilorðsbundinnar refsingar og vararefsingar fésektar. Ólíkt flestum löndum í kringum okkur þá er ákvörðun um samfélagsþjónustu stjórnvaldsákvörðun sem tekin er af Fangelsismálastofnun en ekki dómstólum.

Tilgangur og markmið samfélagsþjónustunnar er m.a. að draga úr fangelsisnotkun en u.þ.b. 25% fangelsisrefsinga eru fullnustuð með samfélagsþjónustu. Sá sem gegnir samfélagsþjónustu er virkur þátttakandi í samfélaginu á meðan hann sinnir henni, sem þýðir að hann getur stundað vinnu sína, nám eða aðra virkni á meðan og verið með fjölskyldu sinni og vinum. Um 250-300 einstaklingar fá samþykktu samfélagsþjónustu ár hvert og er þeim veittur stuðningur í gegnum ferlið frá upphafi til enda.

Trend or tradition? Exploring the collaboration between the Danish police and military in a historical context (1968-2018) (kl. 16:25-16:50 í N101)

– Mette Volquartzen, Kaupmannarhafnarháskóli og Rasmus Dahlberg, Danski varnarmálaháskólinn

It is widely acknowledged that the blurring boundaries between the police and the military in western societies is a recent trend. It is clear, that a sector convergence is taking place especially due to a reinforced threat from terrorism since the early 2000s. One outcome of this development is a growing requirement for more capabilities traditionally associated with military assets (weapons, equipment, tactics etc.) However, by interpreting the blurring boundaries between the police and the military as a novelty, one might overlook specific national conditions, continuities and particularities of policing, which are necessary to include when analysing historical trends. Based on empirical findings from a current research project

about military support to the police in Denmark 1968-2018, we apply a qualitative historical approach to the question and argue that militarisation of the police and military armed assistance to the police in Denmark is a traditional phenomenon and not a new policing paradigm. It is rather part of a long-term process of shifts in social attitudes towards soldiers doing police work, thus making it more public, visible and legitimate. Furthermore, we identify some important methodical issues with trying to identify continuities and changes within military assistance to the police.

Heiðarleiki lögreglunema (kl. 16:25-16:50 í M101)

– Ólafur Örn Bragason, Mennta- og starfsþróunarsetur lögreglu

Heiðarleiki (e. *Integrity*) er mikilvægur í vinnuumhverfi og þá sérstaklega í starfi lögreglumanns þar sem hlutverk lögreglu er að framfylgja lögum. Ósæmileg hegðun innan lögreglunnar er þó vandamál víða um heim. Til þess að mæla heiðarleika er gjarnan notast við viðhorf einstaklinga og er það gjarnan gert með klípusögum. Fyrri rannsóknir hafa bent til þess að lögreglumenn á Norðurlöndum séu fúsari til að tilkynna starfsfélaga sína gerist þeir sekir um ósæmilega hegðun og það sama á við um íslenska lögreglumenn. Í þessari rannsókn voru viðhorf lögreglufræðinema mæld með matslista úr smíðju Klockars ásamt viðbættum siðferðisklemmum sömdum af höfund. Svör lögreglufræðinema verða borin saman við svör lögreglumanna frá árinu 2005 og lögreglunema við í Lögregluskóla ríkisins á árunum 2005 til 2008. Niðurstöður verða skoðaðar út frá þoli þátttakenda gagnvart ósæmilegri hegðun en þar undir fellur mat á alvarleika hegðunar, hæfilegum viðurlögum og hversu líklegt að þeir myndu tilkynna hegðunina. Þá verða dregnar saman hugmyndir þátttakenda um hvaða aðstæður væru líklegastar til að valda lögreglumönnum siðaklemmu og hvernig koma megi í veg fyrir að lögreglumenn misbeiti valdi sínu. Hugmyndir um hvernig megi efla siðferði verða ræddar.

Hafið ræður (stuttmynd) (kl. 16:25-16:50 í M102)

– Signý Rós Ólafsdóttir, Þjóðleikhúsið

Hafið ræður er stuttmynd eftir Signýju Rós Ólafsdóttir, kvikmyndargerðarmann og starfsmann í Þjóðleikhúsinu. *Hafið ræður* er útskriftarverkefni Signýjar Rósar við Kvikmyndaskóla Íslands 2019 og byggir á sannsögulegum atburðum. Myndin fjallar um unga lögreglukonu sem fer að vinna í Vestmannaeyjum þar sem hún er á vakt þegar 5 ára drengur drukknar í sjónum. Lögreglukonan unga gerir sér ekki grein fyrir hvaða áhrif atburðurinn hafði á hana á þeim tíma, að verða fyrir "secondary traumatic stress" í starfi, þar sem engin áfallahjálp var á þeim tíma.

Brosmildu og stilltu börnin sem búa við hættu (kl. 16:25-16:50 í M201)

– Ragnheiður Björg Guðmundsdóttir, Háskóli Íslands

„ég man þegar ég var lítil og var í garðinum hjá vinkonu minni að leika mér á trampólíninu með henni, meðan ég var að hoppa var ég stöðugt að hugsa um það hvort mamma væri dáið eða ekki“

„...þá var ég 11 ára og hérna ég sagði við hana bara, þú veist að ég er bara komin með nóg af þessu öllu og ég ætla bara að byrja í neyslu. Ég meina fólki líður alltaf mikið betur...common, getur varla verið eitthvað verra heldur en heima...“

John Bowlby lýsti tengslum sem tilfinningalegum böndum sem hafa áhrif á hegðun okkar frá vöggu til grafar. Til að geta skilið börn verðum við að líta til framtengsla þeirra og

umönnunaraðila. Mikilvægt er að lögreglumenn og aðrar fagstéttir sem koma að börnum séu fær um að lesa í svipbrigði, líkamlegt atferli, yrta og óyrta tjáningu barna, svo unnt sé að skima fyrir hættu í tengslasamböndum þeirra.

Í þessu erindi verður grunnur tengslakenninga og matstækja, Dynamic-Maturational Model of Attachment and Adaption, DMM móðelsins kynnt. Rýnt verður í ljósmyndir af börnum sem búa við hættu, ásamt því sem líkamlegum einkennum verða gerð skil.

Lokaorð (kl. 16:55-17:00 í N101)

– Guðmundur Oddsson, Háskólinn á Akureyri